

Leto II.

unljivo. Howard ceni svoje ime in svojo čast bolj kot vse drugo. In čast njegova je bila nevarnosti, če bi se izvedelo, da je njegova sooproga z drugim možem spolnoči šla v tujo hišo. Da prepreči to sramoto, je raje izpovedal nerisnico in vzel na svoje rame tudi posledice. Seveda je to previteško, to priznam! Toda tak moške so; in Howard, čigar odlična svojstva poznam, le poleg tega trmoglav kaor malokdo.

streljajo v praskah mož proti možu; turški topovi so bili slabši, njih žrtve niso mnogoštevilne.

Znan obraz se ozre vame. Pred nekaj dnevi sva se bila seznanila, jasen in zdrav se je razgovarjal z mano poročnik Perič sedmega polka, ko se je mudil v glavnem stanju po službenih opravkih. Stopil sem k njemu. Kljub velikim bolečinam, ki ga očividno mučijo, se skuša smehljati. Opazim gibanje, kakor da bi mi hotel prožiti roko — ampak mlada roka leži tam dol pri Kumanovu — ko je držal sabljo, mu jo je zdrobila turška karteča. Bolesni izraz zasenči obraz, ki se je zdel za leta starejši. Nekdaj tako jasne oči so zrlle strahote vojne, lepe poteze v obrazu so se spadle in razblinile v strasti boja — teh sledov čas ne izbriše tako naglo.

Lajtnant Perič mi pripoveduje zanimive podrobnosti iz boja. Njegov polk je bil prvi v ognju, naskočil je Staro Ungoričovo in ga je sovražnik doslovno uničil.

»Naši vojaki so bili razljučeni«, pripoveduje lajtnant Perič. Ko smo na povelje svojega polkovnika Gičiča naskočili, sem slišal okolo sebe hrupave glasove in sem videl obraze, ki jih ne pozabim. Pred nami se je neprenehoma bliskalo in je pokalo, toda moja ušesa so bila neobčutna za švisti krogelj, slišal nisem nikakega bolečnega glasu, neprestano je zvenelo »Naprijedi!«, ne da bi se zavedal, ali se umikamo pred krogliami turške pehote in njih albanskih pomagačev, ali gremo naprej. Nenadno vidimo polje pred sabo razprostrto, na njem stoji velika gruča Albancev, ki imajo na koncu cevi bele čepice. Utegnilo jih je biti nad 500 mož.

Mehanično sem zapovedal: »Ogenj ustavit!«. »Albanci se vdajo«, je šlo skozi vrste. Približali smo se na 15 korakov, tedaj pa je nenadno počilo iz albanskih vrst in nas je obsul dež krogelj.

Hip tišine. Potem pa zaslišim krik, stotečen, strašen, vem, da tudi jaz tulim in kričim, ampak ne spominjam se, kaj. V naših vrstah se ne zasliši nobeno povelje, nihče ne strelja... ampak že v naslednjem hipu smo se zagrizli v sovražnika.

Ne spominjam se nič več. Omotica, ki me je pograbila, me mine šele, ko se ozrem okoli in ne vidim nobenega sovražnika. Prihranite mi sleherni opisovanje — ne en Albanec nam ni ušel...

Utrujen omahne ranjenec. Moj vprašujoči pogled zadene njegovo roko. »Zgodilo se je kmalu potem. Bržčas je bil kos šrapnela, čutil sem le udarec, toda nobene bolečine. Zbudil sem se, ko sem bil že obvezan.«

Ubožec bržkone niti ni vedel, da so mu morali odrezati roko od komolca, kakor mi je povedal vojaški zdravnik.

Lahk ranjeni konjenik mi pripoveduje, da je srbska konjenica umikajočemu se sovražniku neprenehoma za petami. »Vse mečejo od sebe«, pravi kmečki fant z zaničljivim glasom, »in beže, ne vem, ali v Skopje ali v Veles.«

To je eden tistih, ki ne vedo ničesar povedati. Slepo je ubogal, streljal in udrihal, dokler je mogel. Zdal leži tu, eden srečnih, ki vidi svojo domovino za ceno sicer boleštine, ampak vendar brez škode se zdraveče rane.

Prijazni zdravnik mi pokaže drugo sliko. Nebrižni, še zdaj s krvavo podplutini očmi, leži pred mano mož. Njegova glava, njegov vrat sta popolnoma v povojih, telo se ne gane. Ni ranjenec, ampak hromec. Eden tistih, ki so se bili s sovražnikom mož proti možu.

Neizrečena razjarjenost se je polastila srbskih vojakov, ko so prišli v vasi, popolnoma razrušene; vaščani pa so bili pomorjeni. Tupa tam je bil kateri nesrečnik še živ in je pripovedoval, da je bil sovražnik na umikanju vse uničil. Arnavti so morali kakor blazni, matere so bile prisiljene, da so jedle meso lastnih otrok. Zelja po maščevanju je podila srbske vojake

kakor vihra proti turškim okopom; razvila se je strašna borba, moža proti možu. Bojevali so se z rokami in z zobmi in tako so našli tudi ranjenca, ki leži pred mano, oklenjenega v močno turško pest na vratu.

Ob teh okoliščinah se videli, kakor pripovedujejo zdravniki, najstrašnejši bojni prizori. V nerednih skupinah so ležala trupla, objemajoča drug drugega, da jih niso mogli ločiti; nasprotniki so drug drugega vleкли v smrt... Lahen dež prši, h gorskim pobočjem se nižajo oblaki. Kdorko voz še pripoče z juga, preden bo konec strašnemu boju?

SEJA MEDNARODNEGA SOCIALISTIČNEGA BIROJA.

Bruselj, 28. oktobra.

Danes se je sešel mednarodni socialistični biro k seji. Seje so se udeležili vsi člani, razen Bebla, Guesda in delegatov balkanskih držav. Zastopanih je bilo 16 dežel.

Glavni predmet posvetovanja je bil mednarodni položaj. Posvetovanje se je pričelo z daljšim poročilom sodruga Adlerja. Debata je pokazala popolno soglasje v tem, da je nujno potrebna internacionalna akcija proti razširjenju vojne s posredovanjem vevlasti. Biro bo izdal v to svrhu manifest. Kautsky je predložil načrt, ki je bil izročen pododseku.

Soglasno je sklenil biro, da se skliče kakor hitro mogoče, najkasneje pa do srede meseca januarja 1913, izreden mednarodni kongres, čigar dnevni red bo obsegal samo eno točko: Mednarodni položaj in dogovor o stališču proti vojni.

Kongres bo najbrže o Božiču v Švici. O resolucijah se bo posvetovala komisija, v kateri bo zastopana Nemčija, Angleška, Rusija in Francoska z enim članom.

Z vsemi glasovi proti enemu (Angleška) je bilo sklenjeno, da se preloži prihodnji redni mednarodni socialistični kongres na leto 1914.

Zvečer je bil velik mednarodni shod: govorili so sodrugi Adler (Avstrija), Haase (Nemčija), Glasier (Angleška), Jaurès (Francoska) in Troelstra (Holandsko).

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in stane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:	
celoletna	K 21-60
polletna	10-80
četrtletna	5-40
mesčna	1-80

Za Nemčijo:	
celoletna	K 26-40
polletna	13-20
četrtletna	6-60
mesčna	2-20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vln. v administraciji in tobakarnah.

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani.

Ljubljana in Kranjsko.

— Kriz proti polumesecu! O, kako je to lepa fraza! Vsi se ogrevajo zanjo. Liberalci, katoliški klerikalci, pravoslavni, ortodoksni; kapitalisti, vsi, vsi! To je torej ona vera, ki je najbolj splošna, ki vodi do nekega skupnega cilja. Da, do cilja: Balkansko Turčijo bodo delili tisti, ki so zanesli to frazo med narode in jo pripravljali več nego trideset let. Resnica je, da so razmere na Turškem gnile in nazadnjaške, da so turške razmere po svojem bistvu ovirale napredek doma in ovirale tuje države, da bi

— V z g a j a j t e — je na srce polagal ravnatelj Brežnik učitelstvu svoje gimnazije v tem slavnostnem govoru — v nežnih srcih mladine pred vsem verske in npravstvene čute, da ne postanejo mladeniči orodje egoizma in strasti, ampak, da se v njih izgoji ljubezen do Boga in bližnjega, do vladarja in domovine, do vsega, kar človeški rod povzdiguje, osrečuje in ublažuje. Tako bodo prihajali iz tega zavoda krepki in zdravi, vrli in značajni mladeniči. Navdušujte učence za vse, kar je vzvišeno, plemenito in dobro. — Ko je ravnatelj še učencem govoril na srce, da naj se pridno učijo in se varjejo vsega nizkega, je obljubil v imenu učitelstva: »Mi hočemo nam izročene mladeniče — deklet se nihče ni spominjal, katerih je že nekaj na gimnaziji v Novem mestu in so prav dobre učenke — vzgajati v pravem krščanskem duhu in njihova srca navdajati z globoko pobožnostjo in s strahom božjim. Gimnazija je krščanska šola in dandanašnja gimnazija ima pred vsem dolžnost ime onega na svoj prapor zapisati, ki je rekel (ravnatelj citira grško) — jaz sem pot, resnica in življenje. Ali si naj oči zatisnemo pred dejstvom, da dandanes bolj kakor prej kedaj krščanstvu sovražni brezverci v vseh slojih našega ljudstva novotarijo kakor za časa Sokrata pri Orkih zloglasni sofisti? Ali naj v tem času, ko vse vre, ko se krščanska npravnost in pčštenost spodkopava pod krinko prave npravnosti in se v njej nova morala kot edino prava nasproti postavlja — ali naj mi učence pri teh žalostnih socialnih razmerah iz varstva gimnazij izpustimo brez vodilnih, trdnih načel za življenje? Gotovo ne. Ta naloga pa je za vsakega učitelja tem lažja in hvaležnejša, ker se pri vsem sovraštvu zoper krščanstvo vendar sedaj zbujajo globoko hrepenenje po krščanskem življenju in močno in vedno naraščajoče gibanje in navdušenje za krščanska načela. Torej hočemo vsi, predragi gospodje kolegi, z združenimi močmi se truditi, da položimo v naših učencih temelji za npravni verski značaj. To je naša prva in najvažnejša naloga.« — Kadilo se je potem temu in onemu, a nobeden se ni spominjal dr. De-

v veliki meri gojile gospodarske stike z Balkanom. Na drugi strani pa so v balkanskih državah čutili vladajoči krogi to oviro in oviro, ki jo povzročajo v kapitalistiškem razvoju premajhni zemeljski kompleksi, kakor so male balkanske države. Razvoj Balkana, reakcija na Turškem in terorizem vevlasti, ki skušajo že od nekdaj pridobiti odločevalen vpliv na Balkanu, so bili pravi vzroki balkanske vojne — ne pa preganjanje križa. Bolgarski car sam, ki je katolican, je dal zaradi carstva vzgojiti svoje otroke v pravoslavni veri. Takrat je šlo njegovi rodovini za zemljo, danes gre vsem štirim dinastijam. To je res! Kdor pravi, da gre križ v boj proti polumesecu, ta — laže.

— Konzumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani opozarja cenjene člane, da oddajo svoje dividendne znamke s knjižico vred v oni prodajalni, kjer kupujejo svoje potrebščine.

— Iz Šiške. Dnevnik »Dan«, ki se tiska v Učiteljski tiskarni, se je pred par dnevi zaletel zelo nekvificirano v — mladino, ki hodi v ljudsko šolo v Spodnji Šiški, češ da je divja, da je zarobljena itd. Dopisnik je z najrazličnejšimi nečednimi priimki ozmerjal delavske otroke v Sp. Šiški, samo da je mogel napasti nadučitelja Lavtaričja. Mi priporočamo dopisniku »Dneva«, naj malo bolj pregleda izrodke svojih dopisnikov. Če hoče udariti po neljubem nadučitelju, naj le udari — ali blatiti nedolžno mladež, ki je v Šiški prav tako otroče razposajena kot v Ljubljani, ne gre. Če so v Šiški tudi večinoma delavski otroci je grdo od takega lista, da jih blati. Sicer pa se s takim pisarenjem »Dan« prav nič ne priporoča delavstvu, ki se mu tako usiljuje po drugi strani.

— Spodnja Šiška. V ponedeljek 4. novembra bo pri Celarcu v Šiški važen sestanek železničarjev: dolžnost vsakega železničarja je, da se sestanka udeleži. Začetek ob pol 8. zvečer. — Odbor podružnice.

— Blamirana sinekura novomeške politične oblasti. Odkar je novomeški okrajni glavni agende svojega delokroga prepustil mlademu praktikantu Goliju, ki je kakor znano to oblast prvič ziorabil ob septemskih demonstracijah, gre vse narobe pri tej politični oblasti. Kar nič več se ne sliši o glavarju samem ali vsaj o komisariju, ampak povsod, kjer je kaka posebna obsodba ali preganjanje, se sliši le ime Golija, ki se pusti čisto mirno titulirati za gospoda komisarja. Preganjanje prav po turškem vzorcu so zdaj kar na dnevnem redu, in sicer preganjanja v tako kričevih nasprotjih z obstoječimi zakoni, da se pri deželni vladi v Ljubljani včas kar za glavo drže. In vendar zakaj to trpe? Ne vemo, če je res, ampak govorijo se take, da bi bil nekdo pri politični oblasti v Novem mestu že zdavno odletel čez Krko, magari čez Klek, toda ta nekdo je poleg svoje oficijalne funkcije nastavljen tudi kot plačani vladni špijon. In njegova dela v tej drugi funkciji o baje tako povoljna, da odtehtajo vse druge kozle. V terek je okrajno sodišče imelo zopet opraviti z učenostjo neznanu katerega komisarja okrajnega glavarstva. Obtoženi je bila cela vrsta načelnikov oziroma odbornikov dolenjskih požarnih bramb zaradi kršenja § 12 drž. zakona. Požarne brambe novomeškega okraja so si po zgledu drugih osnoval gasilsko zvezo. In modra politična oblast je našla, da tozadevnega zborovanja niso javili. Razprava pri okrajnem sodišču pa je po dolgih predzastihanih dognala sedeče: Da se sploh kako društvo zasnovi, je treba zato najprej nekoga, ki to pokliče v življenje in to je pripravljali odbor. V tem slučaju se je pripravljali odbor sešel k posvetovanju dne 9. januarja, (kar se je glavarstvu javilo, dasi ni bilo treba.) Ta odbor je sestavil pravila, jih predložil dne 17. januarja deželni vladi, od koder so se mu dne 22. februarja dostavila. S tem še je bila dana pravna podlaga za ustanovitev

franceschija, bivšega zdravnika v Novem mestu, sedaj v Gorici, ki je pravzaprav prisilil našo vlogo, da je sezidala novo poslopje za gimnazijo, razkazujoč pred leti merodajnim uradnikom v naučnem ministrstvu, da staro poslopje higienično in varnostno ni več rabiti.

Zalostno je za avstrijsko vladanje, ki ima tudi o srednjih šolah odločevati, da je še treba prositi vladu, da mladini zida v svrhu pouka poslopja, ki so zdrava in lepa, kar se da; na mladini temelji bodočnost vsake družbe. Pa denimo to na stran; govor ravnatelja Brežnika se mora pokazati širši javnosti.

Velik učitelj narodov Liebig je pisal: V vseh deželah stojijo: blagostanje, bogastvo, npravnost, moči dežel v razmerju k svoti znanosti, katero si je prebivalstvo prisvojilo. — Iz pridobitve znanosti se bodo razvile nove, močne generacije, močnejše na duhu in pameti, pristopne vsemu, kar je resnično veliko in koristno. Po njih se bodo sredstva države pomnožila, po njih državno premoženje rastlo. — Le če se človek reši teže svoje eksistence, če ga skibi za življenje ne prevladajo, če se mu olajša prenašati te skribi, se bode mogel njegov duh obračati po višjem. — Odrimo se malo po zgodovini šolstva okolo. V zgodovini evropskih narodov najdemo v razvojih šolstva, izgoje mladine, da so v starih državah na Orškem, v Italiji izgojali mladino za državo; v času, katerega imenujejo Nemci, Italijani in tudi mi Slovenci srednji vek — za cerkev in po pogledu okolo pri vseh omikanejših narodih v našem času, najdemo, da se izgoja mladi človek z a — se b e, prehaja pa zraven že višje, ko se zraven izgaja tudi za vzajemnost dela, za vzajemno življenje. — Vzemimo srednji vek. V njem je cerkev vseobsegajoča oblika življenja. Tedaj se je mladina izgojala, da se lažje pripne na cerkveno versko življenje, katere smet je bil, da človek postane državljani »božjega kraljestva«; »duhovniki pridigujejo javno vodo, skrivno pa sami pijejo vino«.

(Dalje prih.)

društva. Ze ob šestanku 9. januarja je bilo določeno, da se ustanovno zborovanje prvič še le jeseni, ta čas se je pozneje fiksiral na 11. novembra. Med vsem tem časom pa društvo ni nič delalo, ker ga v resnici še ni bilo. Zveza se torej ustanovi šele z 11. novembra. Pride pa še posebno v poštev, da je eden toženih bil svoj čas namenoma zato bil pri glavarstvu, da je še tam vprašal glede javljenja, da pa je dobil v odgovor, da se društvo prijavi takrat, ko dobi potrjena pravila in ko se vrši občni zbor z drugimi besedami, ko bo nameravana zveza res ustanovljena. Okrajno sodišče je oprostilo vse obtožence in sicer so bili sledeči gg.: Ivan Rakoše, Jože Zupanec, Ivan Kulavec, Alojzij Hude, Malenšek, Bojanc in Glavarac. Može so zelo razburjeni, da se jih zaradi tako človekoljubnega društva, namesto zahvale še prav po nepotrebnem preganja po sodiščih. Naj se potolažijo, kdor jih je preganjal je sam obsojen.

Iz gledališke pisarne. Ker se bode zaradi praznikov igralo tri dni zapored (v petek, soboto in nedeljo), danes v četrtek 31. oktobra ne bo predstave. V petek 1. novembra (na Vseh svetnikov dan) zvečer se izven abonementa, za lože par, ob znižanih cenah uprizeri Raupachova žaloigra v petih dejanjih »Milinar in njegova hči«. Starega milinarja igra g. Bratina, ki je v tej vlogi v Trstu žel mnogo priznanja. — V soboto (na Vernih duh dan) zvečer se (za par-abonente) uprizeri Gerharta Hauptmanna dramtična pesnitev v dveh delih s petjem in godbo »Hanice pot v nebesa«, nato pa prvi izvirna slovenska dramska noviteta »Kjer ljubezen, tam tudi Bog«, igra v enem dejanju po Leva Tolstega povesti spisal Franc Milčinski. Sodeluje »Sl. Filharmonija«. V nedeljo 3. novembra popoldne izven abonementa, za lože nepar: »Milinar in njegova hči« ob znižanih popoldanskih cenah. — V nedeljo zvečer izven abonementa, za lože par, operna predstava. — V terek 5. novembra (za abonente par) prva operetna prestava te sezone: »Boccaccio«, komična opereta v treh dejanjih, ugibal Franc pl. Suppe. Pri tej predstavi nastopita prvič novoangažirana subreta gđe. Joža Fantova in novoangažirani tenor g. Rudolf Vondra. — V sredo 6. novembra izven vsakega abonementa prva dijaška predstava, h kateri ima seveda vsakdo pristop. Najdražji sedež stane samo eno krono, pa bodi v parterju po ložah ali na balkonu. Ostali prostori so še cenejši. Uprizerita se Hauptmannova »Hanice pot v nebesa« in Milčinskega »Kjer ljubezen, tam tudi Bog«. — V četrtek 7. novembra (za abonente nepar) premiera nove burke »Če irak dobro pristojla«. Sodeluje orkester »Slov. Filharmonije«.

— Umrli so v Ljubljani: Barbara Polz, pomozna usmiljenka, 61 let. — Marija Stojnič, bivša služkinja, 70 let. — Helena Skibik, gostija, 81 let. — Jernej Sinkovec, c. kr. poštni sluga, 36 let. — Ana Prešeren, kočarjeva hči, 2 meseca. — Karolina Jančič, delavčeva hči, 3 dni.

— S trehobu za kruhom. V terek se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 70 Slovencev in 40 Hrvatov, nazaj 72 Hrvatov in 10 Slovencev. Na Westfalsko je šlo 20, v Buchs 27, v Heb 26, v Inomst 18, na Dolenjsko pa 20 Hrvatov, 40 Hrvatov je prišlo iz Nemčije, 17 Kočevarjev se je odpeljalo pa na Dunaj kostanj peč.

— Avtomobil je povozil med Senožečami in Prvačino 20 let starega zidarja Goriupa iz Vipave. Smrtonovarno ranjenega so ljudje dobili na cesti in ga prepeljali v postojnsko bolnišnico. Avtomobil je po nesreči pobegnil.

— Trpinčenje živali. V terek sta dva voznička poljala za skladiščem južnega kolodvora drva. Ker sta bila voza preobložena, ju konji niso mogli spraviti naprej, vsled česar sta pograbila biče ter začela ubogo žival tako pretepavati, da so se očividci javno zgražali nad tem početjem. Preskrbljeno je, da oba dobita zasluženo plačilo.

— Dedišč se iščejo. Pred kratkem je v Afriki v Aksim Bayu na angleški ladji umrl mornar Avgust Knesweg, orj. 1892. leta in je bil avstrijski podanik. Zapustil je nekaj denarja in več mornarske obleke, kar dobe pravi dediči, ki se naj čimprej zglašijo pri svojem okrajnem glavarstvu.

Kinematograf »Ideal«. Danes se predvaja zadnjikrat vlezanimiva in originalna detektivska drama »Dr. Gar el Mama«. Tudi vse druge slike so dosegle popolen uspeh. Jutri specialni večer. V oboto »Zenitev po pomoti«, veseloigra v dveh delih.

Knjigo veselja do življenja, ki pouči našega bralca, kako si svojo moč in zdravje ohrani, ali kako si jo zopet pridobi če jo je izgubil vsled preoblenjenja z delom ali vsled premnogege uživanja, dobi vsak, ki jo zahteva od Elektro-Vitalizer, zdravniškega instituta (Budimpešta, VI., Andrassyut 27, Mezzanin 172). — Nihče naj ne zamudi razširiti svoje znanje, ker vsebuje ta vlezanimiva knjiga svete za zdrave in bolne.

Idrija.

— Proračun mestne občine za leto 1913. je od 29. oktobra naprej do vštete 12. novembra t. l. v občinski pisarni razpoložen vsakomur na vpogled. Proračun je vsestransko dobro premišljen z ozirom na zahteve občanov in potreb mesta. Zupanstvo svetuje, naj se mestne doklade na neposredne hišnajeminske davke za leto 1913. znajožjo z 68% na 50%. Zemljiške in obče pridobinske doklade na naj bi se zvišale z 68% na 97%. Svoj čas je gerent Zazula kot pristaš S. L. S. tudi uvidel potrebo, da dvigne te doklade na 92 odnosno 108% z oziroma na ugodno stanje rudnika. Sedaj, ko je položaj rudnika še ugodnejši, pa se bo ta stranka uprla proti zvišanju doklad erarju. To že naprej vemo.

— Shodi v Idriji. V petek dne 1. novembra 1912 bo ob 9. dopoldne javen društveni shod za člane občnega kons. društva v prostorih rud. društva v Idriji. Poroča o razvoju gospodarske organizacije in daje članom pojasnila sod. Straus.

Blagoslovljenje gimnazijskega poslopja v Novem mestu.

Dr. Karel Slanc.

V Novem mestu je država sezidala novo poslopje za ondotne gimnazije in to se je slovesno po duhovstvu blagoslovilo. Pri tej priliki so se zbrali učenci, profesorji gimnazije in par meščanov. — Vlado je zastopal dyorni svetnik vitez Kaltenegger. Poslanec in dež. odbornik Jarc je bil tudi navzoč, dež. poslanec Višničkar pa ne. — Vse vkup to ni bilo slavlje, na katero bi bilo vabljeno ljudstvo, masa, katere mladini ima pravzaprav služiti poslopje. Kmet — kaj še! — Pri tej priliki je govoril slavnostni govor seveda ravnatelj gimnazije, Brežnik. — Ta govor si moramo malo pogledati, ponatisniti ga je dal govornik v »Dol. Novicah« št. 20. — Šola je prevažna ustanova, od nje odvisi v zdejšnjem svetu blagor državljanov in treba je paziti na to, kakli principji vladajo naše vodilne organe v naših šolah in tudi v gimnazijah, dasi so iste, kar jih je še starejše organizacije, že svoj čas preživlele.

Imenovani ravnatelj je začel: »Visokorodni gospod dvorni svetnik, prečastna in velečenjena gospoda! Torej vitez Kaltenegger — prošča dr. Elbert z duhovniki — in potem šele drugi. Torej začetek prav po avstrijsko. — Dajte pa tudi. Ravnatelj je imenoval to slavlje kulturno svečanost in rekel, da je višjega pomena. — Pogled se otvarja iz nje tudi v bodočnost in kakor pravi ftrvaški pesnik: »Zora puca, bit' če dana.« — Tuje spoštuj, a svojim se diči.« Navdušenje za moč domovine se naj vzgaja v mladini po vzgledih, kakor Slomšek, dr. Jan, Bleiweiss, Einspieler, Prešeren, Gregorčič, Dobrila, Miklošič, Cehovin. Učitelji naj bodo mladeničem solnce, ki ne bistri samo um, ampak ogreva in blazi tudi srce, kajti šola, v kateri bi se mladini bistril samo um, bi bila rokodelska in površna in učitelj, ki uči samo znanosti, bi bil rokodellec. — Učitelj pa, ki vzgaja značaj, je umetnik. In naloga gimnazije it. vzgojiti plemenite značaje.

— V nedeljo dne 3. novembra t. l. pa bo javen društveni shod za delavstvo c. kr. eraričnega rudnika v Idriji ob 9. dopoldne v pivarni pri »Črnem orlu« v Idriji. Poroča komisija, voljena na shodu dne 13. t. m. o težnjah delavstva v celoti in pri posameznih oddelkih rudnika. Delavstvo se poziva, da se teh shodov v obilni številu udeleži, ker se bo razpravljalo izključno o interesih delavstva.

Stajersko.

— **Otrok se je zadušil.** Posestnica Marija Oblak v Šoštanju je te dni šla delat na polje. Doma je v postelji pustila spečega triletnega otroka ter ga pokrila z zglavniki. Ko je prišla domov, je našla otroka mrtvega v postelji. Otrok se je med zglavniki zadušil.

— **Uzmovčič na delu.** V Kapelah pri Brežicah so vložili v noči od 22. na 23. oktobra do sedaj še neznani tatovi v trgovino Janeza Vidmarja. Imeli so prav tatinsko srečo, da jih ni nihče zapazil tik okrajne ceste pri težavnem vltomu skozi močno ograjeno okno. Izbrali so si potem lepo brez računa blago, kakor si ga je le vsakrteri želel: sukna za moške obleke, razne robe za žensko krilo, sladkorja, kave in najboljših smodk. Potem so se lepo tiho poslovili ter iz samega veselja, da so tako srečno in po ceni odkurili, vložili še v tik cerkve stoječi leseni vinski hram Antona Kelharja ter si tam pri sodu, zopet brez računa, dušo privežali in strah poplaknili. Nekaj sto korakov ob cesti dalje so si še med potom izposodili pri neki hiši nedeljsko moško obleko, ki se je pod kapom sušila — in neznano kam odkurili.

— **Požar.** Iz Šmarja pri Jelšah poročajo: Pri posestniku M. Drobneju v Dvoru je izbruhnil dne 16. t. m. požar, ki je uničil celo gospodarsko poslopje z vsemi spravilnimi pridelki. Zgorelo je pet glav živine in sedem svinj. Škoda je okrog 10.000 K. Nekaj je pokritega z zažarovalnico. Ogenj je najbrže nastal vsled ne previdnosti z lučjo.

V NABREŽINO!

Našim cenjenim naročnikom in odjemalcem »Zarje« naznanjamo, da otvorimo 1. novembra 1912 v Nabrežini filijalko naše ekspedicije. List se bo pošiljal od 1. novembra skupaj tako, da bo došel v vlakom, ki prihaja na okoli pol 2. popoldne, in se bo takoj od kolodvora dostavil po raznašalki. S tem dosežemo, da dobe cenjeni naši naročniki list veliko prej, kakor po pošti. Upamo, da bodo naši sodrugi to uvaževali. Ekspedicijo bo vodil podruž A. Ivančan, tajnik v Nabrežini, št. 206, kateremu smo poverili tudi inkaso naročilne in sprejemanje novih naročnikov.

Goriško.

— **Nabrežina.** Pretečeno nedeljo smo imeli pri nas sejem. To priliko je želela izkoristiti tukajšnja krajna organizacija jugoslovanske socialne demokratične stranke in sklicala shod proti vojni in zlasti proti avstrijskim vojnim hujšakem. Toda pri nas živimo v izrednem stanju. Naše glavarstvo, ki ga dirigira komisar Hanuš zato, ker je glavar za tako delo menda nesposoben, je shod prepovedalo. In prepovedalo na precej čuden način. Najprej je gospod Hanuš naznanil sklicatelji shoda, da je shod prepovedan. Popoldne je pa g. Hanuš še telefoniral nabrežinskemu županu, da mora skrbeti, da se shod ne bo vršil. Tako malo je zaupal komisar Hanuš svoji pisni prepovedi, da je čutil potrebo poklicati na pomoč župana. No in shod se ni vršil. Gospod Hanuš je zadovoljen in Avstrija je rešena. Povemo pa enkrat za vselej, da si shodov v bodoče ne bomo dali prepovedati. Nabrežinsko delavstvo si ne bo dalo jemati pravic, ki si jih je priborilo v težkih bojih, ko se gospodu Hanušu še sanjalo ni o kakem delavskem gibanju. Tako kakor s shodom ravna novo glavarstvo z vsemi stvarmi. Zdi se, da se ne briga novi glavar za vraščanje krajev, ki spadajo v njegov delokrog. Vse prepušča komisarju Hanušu. Bomo pa videli, koliko časa bodo držale take razmere. Na glavarstvu pa naj vedo, da bo delavstvo poskrbelo, ako bo treba, da se napravi red. Za enkrat smo govorili!

Državni zbor.

Dunaj, 30. oktobra.

Jutri bo proračunska debata pri kraju. Danes je govoril sodrug Daszynski. Ministrski predsednik grof Stürgkh in justični minister dr. Hochenburger sta odgovarjala na znani jezikovni odlok za sodišča. Justični minister, ki je zakrivil vso stvar, je bil danes mnogo krotkejši kakor po navadi in se je skušal opravičiti. Pričakovani škandal pa je srečno izostal.

Podajemo poročilo.

V nadaljevanju proračunske debate izjavlja poslanec Daszynski (soc. dem.), da je njegova stranka za splošno, enako in direktno volilno pravico za deželne zbore in občine. Po tem se je govornik temeljito pečal s sedanjim vnanjim položajem in je obravnaval razmerje Poljakov do Rusije. Z jedernatimi besedami je prisal moč agrarcev vseh narodov. Nenasitnost in terorizem agrarcev sta prizadejala balkansko zmedo. Poleg diplomatov, poleg Rusije in bankrotne Turčije so agrarci krivci. Na Balkanu ni industrielnega prebivalstva, ampak so le kmetje in veleposessniki. Ti milijoni kmetov so moč, sila in bodočnost balk. narodov in kakor se kaže, je njih moč višja od moči mahanov in veleposessnikov. Vojaški krediti bodo Avstrijo stabilili.

Judi tedaj, če bodo od nje vsepoved. Štrleli bajoneti in zijali topovi, zakaj sovraštvo celega naroda je moč, večja od najmodernejšega oboroževanja. Bolgarska zmaga pri Kirkilisi se ni izvajala na podlagi moderne tehnike, ampak

izvajevala jo je jeza, ki se je nabirala že petsto let, ki je močnejša od vse strategike. Usoda države bo odvisna od tega, če bo zmagozna skleniti

pametno trgovinsko pogodbo

s svojimi južnimi sosedi. (Pritrjevanje in ploskanje.)

Poslanec dr. Ellenbogen: Od tega je odvisna bodočnost Avstrije znotraj in na zunaj. Poslanec Daszynski govori potem o stališču poljskega naroda v sedanjem času in slednjič izjavi: Nočemo biti požigalci evropskega miru v tem težkem času, ampak če bi imela vojna furija pustošiti našo domovino, če bi imeli Poljakom zapovedovati proti Poljakom potem ne more nihče zahtevati, da bo poljsko ljudstvo hladnokrvno gledalo na vojno divjanje na poljskih tleh, potem se bomo zavedali, da z vsjo silo vplivamo na odločitev. Če bodo izkušale strahopetne, razjedene zgornje plasti poljskega naroda ovirati kulturno gibanje ljudstva, da vjamejo bled žarek carjeve milosti, potem bo vodilo poljsko ljudstvo samo veliki boj, dokler na oživi nekakaj združeno in neodvisno v družini ljudstev. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje.)

Govorita še dr. Daniel (nem. nacionalec) in Zahradnik (češki klerikalec).

Jezikovni odloki.

Ministrski predsednik grof Stürgkh odgovarja na češke interpelacije o jezikovnih odlokih »justičnega« ministra dr. Hochenburgerja in pravi, da so jezikovni odloki imeli zgolj namen napraviti red. »Justični« minister dr. Hochenburger odgovarja na iste interpelacije in se opravičuje, da ni hotel poseči v samostojnost in neodvisnost sodnikov.

Na predlog mladiceha dr. Fiedlerja se sklone, da se o odgovorih takoj po končanem prvem čitanju proračuna otvori debata.

Slede razne interpelacije.

—Konec se ob 3. popoldne. Prihodnja seja, jutri ob 10. dopoldne.

Zadnje vesti.

Vojna na Balkanu.

RAZVOJ ODLOČILNE BITKE.

Carigrad, 31. oktobra. Bolgari so obstali med Lule Burgasom in Midijo (ob Črnem morju) in pričakujejo ojačenja. Turki so že naskočili bolgarsko armado. 140.000 Bolgarov stoji proti 260.000 Turkom. Nazim-paša je brzojavil velikemu vezirju, da imajo Bolgari velike izgube in da so jih Turki potisnili vzhodno do Saraj-Kemala. Dosegli imamo 800 ranjencev in ubitih. Boj traja dalje. Odločitev bo padla kmalu, najbrže se bo izvajala na vzhodnem krilu, kjer imajo Turki in Bolgari največ moštva. Bojna črta je dolga 17 kilometrov. Zapadni del je približno pri Lule Burgasu, vzhodni del obeh armad se razteza do obale Črnega morja. Turki imajo močnejšo infanterijo, artiljerija je pri obeh enako močna. Turški napad pri Konfrli in Vizli se je posrečil, Bolgar so se morali umakniti.

UGODNO ZA TURKE?

Carigrad, 30. oktobra. Vojni minister je brzojavil v Carigrad: Od večerj opoldne traja boj med vzhodno armado in sovražnikom. Naši vojski se drže izbornu. Bitka se razvija za nas ugodno. Z božjo pomočjo upam, da bo zmaga naša armada.

NASKOK TURKOV.

Carigrad, 30. oktobra. Turška armada je uprizorila splošen naskok na vse črte južno-zapadno od Lozengrada in Maraša. Bolgari se umikajo.

NEUGODNI RAZVOJ BITKE ZA TURKE.

Carigrad, 31. oktobra. Bitka, ki se je pričela predvečerjšnjem popoldne južno-zapadno od Lozengrada pri Ljuli-Burgasu se razvija za Turke neugodno.

MAHMUD MUKTAR - PAŠA ZMAGUJE.

Berlin, 31. oktobra. Desno krilo turške armade pod poveljstvom Mahmud Muktar-paše je odbilo po dvanaesturnem boju Bolgare.

TURŠKA VOJSKA V ČORLU.

Čorlu, 31. oktobra. Turki so pomaknili svoje desno krilo nazaj proti Ljuli Burgasu. Turška vojska, ojačena s četverimi armadnimi zbori iz Sirije, je pripravljena za odločilno bitko pri Čorlu.

BOLGARSKA KONJENICA V RODOSTU.

London, 31. oktobra. »Daily News« poroča iz bolgarskega vira: Bolgarska konjenica je zavzela Rodosto (ob Marmarskem morju, 120 kilometrov od Carigrada). Bolgarski sanitetni oddelek je zašel blizu Nevrokopa v zasedo in je bil uničen do zadnjega moža. Poveljstvo bolgarske vojske je dobilo v roke podroben načrt odrinskih (drinopoljskih) utrd.

SRBI SE PRIPRAVLJAJO NA ODLOČILNO BITKO.

Belgrad, 31. oktobra. Srbi so pričeli zbirati vse svoje moči za zadnjo in odločilno bitko s Turki, ki bo najbrže izvajana pri Bitolju. Tudi Mahmud Šefket-paševe čete, ki so razdeljene na dva dela, so na potu proti Bitolju.

SRBI SO ZAVZELI HOLME NA OVČJEM POLJU.

Belgrad, 31. oktobra. »Tribuna« trdi po informacijah nekega bližnjega srbskega ministra, da so turškim četam pri Kumanovem poveljevali nemški oficirji. V posebni izdaji poroča, da so Srbi pregnali turške čete z važnih holmov na Ovčjem polju. Srbi so na progi od Kumanova do Tetova (Kalkandelen) zaplenili 167 topov in 436 voz municije.

KRALJ PETER — SRBSKI CAR?

Pariz, 31. oktobra. »Petit Parisien« poroča, da kralj Peter v Skoplju anektira Staro Srbijo in se proglasi za srbskega carja.

SRBSKE OSVOJITVE.

Belgrad, 31. oktobra. Srbi so definitivno osvojili Veles, Stipje in Tetovo. Bitke pri Velesu se je udeležilo 80.000 Turkov. Boj je trajal šest ur in so izgubili Turki 4000 mož. Srbske izgube so manjše.

ČRNOGORCI POJDEJO DO DRAČA.

London, 31. oktobra. »Morningpost« poroča iz Podgorice, da pojdejo Črnogorci po padcu Skadra v Alessio, San Giovanni di Medua do Drača, da si osvoje albansko obalo.

BOJI PRI TARABOŠU.

Cetinje, 30. oktobra. Včeraš je se vnel med črnogorsko in turško artiljerijo živahen duel. Turki so morali razdeliti svoje sile na več strani; turško utrdbo na Brdici so Črnogorci razdeljali. Tudi taraboška trdnjava je trpela vsled črnogorskega bombardiranja precej škode.

ZAVRATEN NAPAD TURKOV.

Pariz, 31. oktobra. Agence Havas poroča iz Cetinja: Vzhodno od Skadra so Turki razobesili belo zastavo, nakar so jim Črnogorci dovolili, da se jim približajo. Ko pa so prišli Turki blizu Črnogorcev, so ustrelili nanje in usmrtili in ranili 300 Črnogorcev. Nato so Črnogorci Turke obkolili in jih uničili.

GRKI NA POTU V SOLUN.

Milan, 31. oktobra. »Secolo« javlja iz grškega vira: Zavzetje Grevene je važno, ker odprta pot v Janino, kakor odpira Verlja pot v Solun. Osvojitve Soluna po grški vojski, ki je od mesta oddaljena le še 50 kilometrov, je vprašanje kratkega časa. Tudi v Solunu je vse prebivalstvo uverjeno o grški okupaciji.

GRŠKA ZMAGA PRI KATERINI.

Atene, 31. oktobra. Po večurni bitki so grške čete včeraj zopet osvojile Katerino in pregnale sovražnika. V boju pri Nabankloju je padlo več kot sto ljudi.

TURŠKE OKRUTNOSTI.

Atene, 31. oktobra. Grški general Sapunzaki brzojavlja, da turški bašibozuki in albanške čete v janinski okolici plenijo in požigajo selišča in more prebivalce. V Janini je fanatizirana mohamedanska množica ubila škofa.

OBSEDNO STANJE V CARIGRADU.

Carigrad, 31. oktobra. Veliki vezir Ahmed Muktar-paša je odstopil vsled neuspehov svojega sina, Mahmuda Muktar-paše pri Lozengradu. Nova vlada ukine ustavo in odloči volitev. Vsled rastočih nemirov v Stambulju je proglašeno obsedno stanje in vlada najstrožja cenzura nad časopisjem in brzojavkami. Po desetih zvečer je pohajanje po cestah prepovedano. Med poslaniki in konzulati so prepovedane šifrirane brzojavke. Novi osmanski poslanik na Dunaju Husejn Hilmi-paša odputuje na svoje novo mesto v četrtek; njegova specialna naloga je, da pridobi Avstrijo za kako intervencijo (!) v prilog Turčije.

ABDULAH-PAŠA — ODSTAVLJEN.

Carigrad, 31. oktobra. Poveljnik vzhodne armade Abdulah-paša je odstavljen. Odstavil ga je generalissimo Nazim-paša, ki prevzame sam vodstvo vzhodne vojske.

ŠESTDESET BOLGAROV USTRELJENIH.

Carigrad, 31. oktobra. Predvečerjšnjem so postavili pred vojno sodišče 60 vletih pristašev bolgarskega revolucionarnega odbora in jih ustrelili.

ŽELEZNIŠKI VAGONI KOT BOLNICE.

London, 31. oktobra. »Standard« poroča, da namerava porta vzeti v najem spalne vozeve orijentalne železniške družbe in jih uporabiti kot bolnišnice. Družba jih noče izposoditi, temveč jih je le vojna prodati; za vsak vagon zahteva 3200 turških lir.

IZGREDI V SOLUNU.

Carigrad, 31. oktobra. Vlada razglašja, da so vesti o nemirih v Solunu neutemeljene.

RAZPUST ROMUNSKO ZBORNICE.

Bukarešt, 31. oktobra. Včeraj so otvorili izredno parlamentarno zasedanje. Ministrski predsednik Majorescu je prebral v imenu kralja prestolni govor, ki pravi, da je potreben v sedanjem času apel na deželo. Prebral se je odlok, ki razpušča parlament in razpisuje volitve.

KREDITI ZA SANITARNI MATERIJAL.

Bukarešt, 31. oktobra. Ministrski svet je dovolil kredit v znesku 210.000 frankov, da se napravi dve ambulanci in se pripravi sanitetni materijal. Ena ambulanca gre k bolgarski, druga k turški armadi.

INTERNACIONALA PROTI VOJNI.

Bruselj, 31. oktobra. Manifest mednarodnega socialističnega biroja proti vojni pravi med drugim: Ne interesi delovnih razredov, ampak interesi kapitalistov in balkanskih vladarjev silijo v to, da se izvrše politične izpremembe potom vojne. Interesi delovnih razredov ne zahtevajo vojne, ampak napredujoče demokratiziranje in revolucioniranje balkanskih držav vstevši Turčijo.

PARLAMENTARNI SKANDALI V OGRSKI DUMI.

Budimpešta, 30. oktobra. Parlamentarno poslopje je že včeraj popoldne zastržilo okoli 200 policajev, ki so bili postirani v pritličju in v podzemlju. Štirje pehotni polki so bili pripravljeni. V zgodnjih jutranjih urah je obdal parlament močan vojaški kordon. Policija — pešci in na konjih — pod poveljstvom Pavlika je dobila nalogo, da ne spusti v parlament nobenega izmed onih 61 opozicijskih poslancev, ki so bili izključeni od zborničnih sej.

Ob 9. so se zbrali opozicijski poslanci v bližnji kavarni in se posvetovali o pohodu v parlament. Nato so se pod vodstvom grofa Apponyja in Mili. Karolyja v oddelkih podali na trg pred parlament; ampak ko so se približali vojaškemu kordonu, jim je poveljnik kordona zabranil pot. Ker so poslanci vztrajali na svoji nameri, so vojski nastavlili bajonete proti njim.

Opozicijski poslanci so skušali siloma predrti vojaški kordon in nastal je silen vršič. Častnika, ki je poveljeval kordonu, zmerjajo: Zaprodanec! Ne ovirajte nas v izvrševanju naših dolžnosti!

Bela Barabas vpije: Živela republika!

Čruba kliče vojakom: Naši bratje ste, naši sinovi! Ne ovirajte nas v izvrševanju dolžnosti!

Grof Appony miri razburjene poslance, ki se polagoma umaknejo vojaškemu kordonu.

Ob pol 11. otvori grof Tisza sejo in »opravičuje« svoje policijsko poslovanje.

Večina je pokazala, da je vredna bečarskih manir bihaškega grofa in je na predlog imunitetnega odseka izključila 34 opozicijskih poslancev od 15. dva od 20 sej.

Od vse opozicije sta se udeležila seje le poslanca Daranyi in grof Andrássy, ki je med peklenskim hrupom vladnih mamelukov izvajal, da sedanja nepopolna zbornica ni opravičena izvršiti delegacijskih volitev. Odgovarjal mu je Tisza.

Za popoldansko sejo je bil »parlament« zopet zastražen z močnim vojaškim kordonom in policijo, a od opozicije se ni nihče pokazal ne pred »parlamentom«, ne v »parlamentu«.

Poslanec Kammerer je utemeljeval nujnost svojega predloga, da posebna komisija 21 članov »predele« sedanje poslovnik. »Stvarna« razprava o tem predlogu bo jutri.

Manifest opozicije.

Budimpešta, 30. oktobra. Manifest opozicije na ljudstvo, ki ga je sestavil grof Appony, povdarja, da so kršenje hišnega reda po predsedniku, nezakonita izključitev 60 poslancev, nezakonita volitev delegatov, dokazi za popolno anarhijo. V prvi vrsti se morata odstaviti ministrski predsednik in predsednik poslanske zbornice. Opozicija protestira proti slehernemu delovanju navideznega parlamenta in nezakonite delegacije.

Parlament — policijska stražnica.

Budimpešta, 31. oktobra. Že včeraj zvečer so poklicali v parlamentarno poslopje policijo, da nastopi proti opoziciji. Danes jutraj so jih nadomestili drugi.

POLICIJSKI LAJTNANT BECKER OBDOJEN NA SMRT.

Novi Jork, 31. oktobra. Porotno sodišče je obsodilo policijskega lajtnanta Beckerja na smrt potom elektrike.

Clara pacta, boni amici.

V Trstu, 30. oktobra 1912.

Današnja »Edinost« je objavila kratko poročilo o predavanju dr. Tume glede sedanje vojne na Balkanu, ki se je vršilo pretečeno soboto v tržaškem »Ljudskem odru«. K poročilu, ki je precej netočno, podaja nekoliko nepotrebnih opazk poročevalca sam in zraven dodaja še uredništvo svojo opombo. Iz opazk poročevalčevih je razvidno, da je mož razumeti predavanje kaj slabo. Je pač vedno tako, ako človek ni v stanu poslušati izvajanja predavateljev brez predsodkov. Predavatelj pa tudi ni kriv, ako so dejstva drugačna, kot si jih predstavljajo in žele vsi, ki brez poznavanja razmer in dejstev odobravajo nekritično vse nehanje in dejanje jugoslovanskih balkanskih držav. »Edinost« se n. pr. jezli nad dr. Tumo, ker je dejal, da ima vojna balkanskih držav proti Turčiji znak imperializma. Ako je dr. Tuma dejal, da je balkanskim »carjem« vseeno, nad kom vladajo in kakšne narodnosti da so njihovi podložniki, je to tudi precej močno utemeljilo. Povedal je, da živi okoli Skadrskega jezera in v Skadru samem prav malo Črnogorcev, da bo pa vendar ta del zemlje skoro gotovo postal last Crne gore in bodo te deli podvrženi Črnogorci. Na vse mogoče načine opevrena lubezen vladarjev do svojih narodov in do svobode svojih podložnikov nas pušča ravno tako hladne kakor navdušenje »Edinosti« za svobodo balkanskih Jugoslovčanov. Kdor je resnično navdušen zagovornik svobode narodov, ta privoščiti svobodo vsem narodom. Med te pa ne moremo prištevati tržaške »Edinosti« in njenih pristašev. Narodi na Ruskem trpe pod carskimi birči še vse bolj kakor narodi pod turško vlado. Na Ruskem umirajo ljudje od glada kakor v nobeni drugi državi. V Sibiriji umirajo v globokih črnih rovih najplemenitejši sinovi ruskega naroda, kamor jih je spravilo sovraštvo, ki vlada do svobode narodov na velikem slovanskem carskem dvoru. Na Ruskem se odreka svoboda Fincem, Poljakom, Židom. Odreka se jim pravica do izobrazbe v materinem jeziku, odreka se jim pravica do narodnega življenja. »Edinost« zagovarja ruski carizem zaradi tega, ker je slovanski. V imenu slovanstva je »Edinost« sposobna zagovarjati vsak zločin ruskih birlčev. Ko se je ruski narod bojeval za svobodo proti svojemu tiranu, je »Edinost« preklinjala po svobodi hrepeneči narod. »Edinost« se je veselila, ko je bila Finski odvzeta avtonomija. Veselila se je, ko je ruski absolutizem organizi-

ral zločinske pogrome proti Židom. In proslavljala je ruskega krvnika ko se je v njegovem imenu obešalo in morilo in bičalo najkulturnejše, najizdatnejše zastopnike ruskega ljudstva. In kako vse višji je bil ideal ruskih bojevnikov od voditeljev sedanjih vojn na Balkanu. V zmagi balkanskih jugoslovanskih državici vidi »Edinost« zmagov nacionalizma. Zato in ravno zato je »Edinost« navdušena za to vojno. Ako bi šlo za resnično svobodo narodov, ako bi bil napovedan ljudski boj proti vsem kronamiralcem balkanskih narodov, tedaj bi pisala »Edinost« vse drugače in namesto prispevkov za balkanski »Rdeči križ« bi pomagala zatiralcem uklepati ljudstvo v železne verige.

Nadalje se »Edinost« jezi, da jo je dr. Tuma parkrat zafrknil. No, zafrkacije so pale mimo-grede in je res žalostno, ako se list zaradi njih jezi. Dr. Tuma je pač imel prav, ako je povedal, da ne pozna narodna »Edinost« pravih slovanskih imen mnogih balkanskih mest in krajev. A ako dr. Tuma zopet ni kriv, ako ne zmorejo gospodje nobene niti nedolžne kritike. Ako bi bil dr. Tuma vedel, da se smemo tržaški Slovenci ponašati z »inteligenti«, ki ne verjamejo, da nimajo nobenih zaslug, ako so se rodili med Slovenci, gotovo ne bi bil izpregovoril tako »u re dbe« in bi bil prizanesel živcem imenovanih »inteligentov«. Ampak zato, ker je dr. Tuma zafrknil »Edinost«, hoče uredništvo »Edinosti« revidirati svoje postopanje napram »Ljudskemu odru«. »Ljudski oder« je pri vsej »v« popolnoma nedolžen. Prireja predavanja in išče predavatelje za posamezne predmete ne meneč se za njihove politične in socialne nazore. V »Ljudskem odru« so predavali že zastopniki vseh strank. Nikdar in nobenemu ni »Ljudski oder« omejil svobode ali postavil »predavanja«. Vsak predavatelj pove svoje mnenje. Predavanja so javna, vedno so povabljeni časopisi in vsak zastopnik časopisa, ki se legitimira, ima na predavanje prost vstop. Časopisje sme povedati o predavanjih tudi svoje mnenje. Tega jim nihče ne odreka. »Edinost« bi pa rada revidirala svoje stališče napram »Ljudskemu odru«. To pravico seveda »Edinost« ima. Nečemo pa, da bi svoje postopanje revidirala na napačni podlagi. Tozadevno revizijo utemeljuje »Edinost« tudi s tem, da »Zarja« ne objavlja naznanil o njihovih predavanjih in o gledališču. Kar se predavanj tiče, povemo, da jih narodnjaki ne prirejajo in jih zaradi tega ne moremo objavljati. Pač so jih svoj čas priredili nekaj. Toda »Zarja« ni dobila nikdar nobenega vabila in nobenega obvestila. »Zarja« je naznanjala tudi prireditve najbolj narodnega in najbolj protisocialističnega pevskega društva »Hajdrih« na Proseku. Ako bi bila »Zarja« dobila obvestilo o predavanjih v »Narodnem domu«, bi bila o njih gotovo poročala. Upamo pa, da se ne bo štel med predavanja in kulturne prireditve, kar imenuje N. D. O. »socialni kurz« po 2 vinarja in na katerem kurzu uče učeni »predavatelji«, da so socialisti proti strojem? Kar se pa tiče gledaliških predstav v »Narodnem domu«, pojasnimo sledeče:

Precej časa, preden se je otvorila gledališka sezona in preden je bil sestavljen repertoar, je bil vprašan intendant dramatičnega društva, gospod Hlača, ako reflektira dramatično društvo na reklamo v »Zarji«. Dobili smo afirmativen odgovor. Nato je bil gospod Hlača naprošen, naj pošlje repertoar tržaškemu zastopniku »Zarje«, da ga objavi. Naprošen je bil tudi, da bi se pošljala tržaškemu dopisniku redna naznanila o predstavah in da bi se dal dopisniku prost vstop in sedež v gledališču. (Mimogrede omenimo, da bi bil naš dopisnik vključ v temu sam plačeval vstopnino in sedež). Gospod intendant je res vse obljubil. Toda tržaški zastopnik »Zarje« ni dobil do danes nobenega repertoarja, nobenega obvestila o predstavah in nobenega vabila. Kako naj potem »Zarja« poroča o gledališču? Dokler je Dramatično društvo pošljalo vabilo našim listom, so naši listi ne le priobčevali naznanila, marveč tudi recenzije, o katerih smemo trditi, da so bile stvarne in resne. »Edinost« sama se je večkrat jezila na ona narodna društva, ki žele, da se poroča o njihovih prireditvah, pa ne čutijo potrebe, da bi listu poslala vabilo. Tega se držimo tudi mi. Priznamo, da je objavljala »Edinost« v zadnjem času predavanja »Ljudskega odra«. Ampak tudi »Ljudski oder« je vedno napravil napram »Edinosti« svojo dolžnost. Clara pacta, boni amici.

Umetnost in književnost.

Vojna in socialna demokracija. Pod tem naslovom je izdala l. 1909. Del. tisk. družba v Ljubljani zanimivo brošuro, v kateri so objavljeni govori socialno demokratičnih poslancev dr. Adlerja, dr. Rennerja, Seitzja, Daszynskega in Soukupa ob priliki nujnega predloga socialne demokratičnega kluba, ki je vlado pozival, naj skrbi za ohranitev miru. Brošuro krasi tudi sliko posl. dr. Adlerja in Daszynskega. Brošura velja 30 vin. Dobi se v zalogi »Zarje«, kako, tudi v vseh knjigarnah.

Pod spovednim pečatom. Napisal katoliški duhovnik H. Kirchsteiger. Poslovenil Etbin Kristan. Lepa knjiga, ki je izšla v dveh delih. Prvi del stane 2 K 60 vin., drugi 2 K, skupno 4 krone 60 vin. V založbi »Zarje« se dobi še nekaj

izvodov, na katere opozarjamo cenjene čitatelje, da si jih nabavijo, ako jih še nimajo v svoji knjižnici.

— Žepni koledar za leto 1913 je dotiskan in izide že v začetku prihodnjega meseca. Ta žepni koledar je obsežnejši od dosedanjih in je jako primeren za vsakdanjo rabo. Razpošiljati se začne najkasneje 15. novembra. — Vsebinska: Koledar. — Dohodki in stroški. — Kolikovne lestvice. — Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi. — Množilna razpredelnica. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebe dohodnine. — Koliko plačam vojne takse. — Poštni in brzojavni tarif. — Dr. Viktor Adler. — Demon alkohol. — Dolžina železnice in brzojavnih naprav cele zemlje. — Priporočljive knjige založbe »Zarje«. — Najvažnejše določbe v zavarovalnici proti nezgodam. — Novi mezdni zakon za rudništvo. — Stavke v Avstriji leta 1911. — Dolžina raznih železnice na zemlji. — Tri Aškerceve pesmi: Poslednji akord, Svetnica, Karnevalska balada. — Za »Zarjo«. — Največja mesta na zemlji. — Obrtna sodišča v južnih avstrijskih deželah. — Obrtna nadzornišva v južnih avstrijskih deželah. — Pisatelj Ivan Cankar (slika). — Pomen nekaterih parlamentarnih besed. — Napoleon Bonaparte (aforizmi ob stoletnici). — Beleške za vsak dan v letu. — Oglasi. — Cena posameznim izvodom 1 K, po pošti 10 vinarjev več. Z naročilom po pošti je najbolje poslati tudi denar, da se ne povečamo (s priporočilom) poštni stroški. Dobival se bo od začetka prihodnjega meseca dalje pri upravi »Zarje« v Ljubljani. Tisti naročniki pa, ki ga naroče po zaupnikih, ga dobe od njih v svojih organizacijah.

— Nova publikacija. Železničarsko tajništvo je izdalo zanimivo brošuro sodruga Bauerja: Narodni ali razredni boj? Publikacija zasluži veliko pozornost. Priporočamo vsem drugom, da pridno segajo po njej. Posamezen iztis stane le 6 vin. Razpečevalci imajo poseben popust. Brošura obsega 16 strani. Več o tej važni publikaciji spregovorimo prihodnjič.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdala in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Hilf« Tiskarna v Ljubljani.

Izjava.

Jaz podpisana Agneza Ravhekar preklidem tem potom vse razžaljive besede, katere sem rabila proti mesarici Katri Wergles na Savi.

Sava, 29. oktobra 1912.

Agneza Ravhekar.

Zdravnik strokovnjak za očesne, ušesne, nosne in vratne bolezni
Dr. Josip Pogačnik
zopet ordinira.

Bioglobin

zdravniško priporočeno

dijetično sredstvo.

Kri tvoreča pljuča izvrstnega okusa.

Odlično jačilno in krepično sredstvo za mlade in stare.

V steklenicah po 3 K 50 vin. in 2 K v vsaki lekarni.

ANTON BAJEC

cvetlični salon

Ljubljana, Pod Trančo šte. 2.

Velika zaloga suhih vencev.

Izdelovanje šopkov in vencev, travkov z napliti. — Zunanja naručja izvršuje točno.

Vrtnarija je na Tržaški cesti.

Brzojavni naslov: BAJEC, Ljubljana.

Ali sem »Zarji« že pridobil novega naročnika?

Kovaški pomočniki

kateri so zmožni tudi na primožu delati se sprejmejo v tovarni vozov

Peter Keršič, Sp. Siška pri Ljubljani.

M. Zor, Ljubljana, Sv. Petra c. 38.

oblastveno kcesijoniran pokončevalec podgan, miši in mrčes.

Priznalno pismo:

Podpisani potrdim, da je gospod Miroslav Zor izvršil v moji hiši št. 37 in pripadajočem gospodarskem poslopu pokončanje miši in podgan, in sicer potom nastavljenja strupenih pastilj. — Tekom osmih dni in še preje ni bilo čuti nobene živali več. Z uspehom sem zelo zadovoljen ter priporočam gosp. M. Zora v navedeni lastnosti.

Glince, 20. dec. 1911.

Josip Tribuč.

C. kr. priv. občna zavarovalnica.

Assicurazioni Generali v Trstu

Ustanovljena leta 1831. — Jamstveni zakladi znašajo nad 416 milijonov kron.

Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka za življenje.

	mesec sept. 1912	od januarja 1912
Vložilo se je ponudb	1716	18734
za zavarovano vsoto	K 13,627,019.3	K 150,920,443.30
izgotovljenih polic je bilo	1514	16374
za zavarovano vsoto	K 12,247,161.89	K 134,025,616.03
Naznanjene škode znašajo	K 872,366.09	K 7,799,135.29

Naznanilo.

Slavnemu p. n. občinstvu si dovoljujem s tem najvljudneje naznanjati, da sem prevzel z današnjim dnem

hotel „Tivoli“.

Najboljša in najsolidnejša postrežba
Češka in dunajska kuhinja.
Vsak čas sveža kava. Zmerne cene,
Mesečne sobe po zmernih cenah!

Slavnemu občinstvu se priporoča za mnogobrojni obisk

ALEKSANDER HEGER, najemnik hotela „Tivoli“.

Ako hočete biti ozdravljeni,

Knjiga brezplačno!

in se hočete temeljito in za gotovo iznebiti tisočkratnih bolezenskih prikazni živčne slabosti, živčnega glavobola in boleznih v hrbtu, pomanjkanja spanja, pozabljivosti, razdražljivosti, onemoglosti, brezbriznosti do življenja, tesnobe v prsih, iz nemožnosti nastalih srčnih, želodčnih, črevesnih ter boleznih na jetrih in mehurju, prežgodnje moške oslabelosti in ženskih živčnih boleznih ter krčnih napadov, ako se hočete temeljito rešiti revmatičnih, protinskih in nevralgičnih težkoč, tudi ischiasa, ako se hočete umakniti posledicam kapi in jih izboljšati, izkratka zopet dobiti potrebno veselje do življenja, obrnite se zaupno na zdalej označeni zdravniški zavod in zahtevajte, sklicevajte se na naš list, ilustrirano knjigo »Razprava o moderni elektroterapiji« in »Zdravniška poročila«

gratis in franko.

Po ebna izdaja za moške in ženske.

Ele'tro-Vitalitzer zdravniški zavod,

Budapešta VI, Andrassy-ut 27, Mezzanin 172.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

Avstro-Amerikana

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo, brezžičnim brzojavom, na katerih je zaa vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, posteljo, kopelj itd.

Odhod parnikov:

v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni. Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Krsko, Stajersko in Koroško.

SIMON KMETETZ, Ljubljana,

Kolodvorska ulica šte. 26.